

vojska od Naborjeta do Trbiža; tej bi se ne bil mogel ustavljati dolgo. Mnogo Francozov je ležalo mrtvih in ranjenih; pri mostu v Lipalji vasi so jih pa ujeli 23. Te so gnali s seboj.

Ko pride Pirquet v Dropolje nazaj, dobi povelje, naj ostane tam ter brani ta kraj. Tri dni (30. kimovca, 1. in 2. vinotoka) zaporedoma so ga napadali sovražniki, ali vsakokrat jih je zapodil s krvavimi glavami nazaj.

Dne 5. vinotoka se zbere Eckhardtova brigada pri Sv. Štefanu. Hotel je spoditi Francoze iz Bistrice ob Zilji, kjer so se utaborili in napravili močne okope (šance). Tudi zdaj pošlje Pirqueta s štirimi stotnijami po gorah sovražniku za hrbet. Ali sovražniki se niso upali čakati avstrijskih junakov; umaknili so se brez boja. Dobro so že vedeli, da jim ne bo mogoče držati se dolgo na Koroškem.

Dne 7. vinotoka jih napadejo namreč Avstrijci od Podkloštra sem proti Trbižu. Iz Ziljske doline jim pride oddelek skoz Vrtinov log za hrbet. Vodil ga je Tičev Anza (Janez Grilec) iz Žabnic, kterega so bili ujeli na Gorjanski planini ter ga že obsodili na smrt kot vohuna. Zato so morali odriniti Francozi s Koroškega.

Nekoliko črtic iz življenja starega Zelniča.

Spisal *Janko Barlè*.

Kako, da ga niste poznali? . . . . Poznalo ga je pri nas vsako detéšce, a kaj samo pri nas v naši mali vasici, poznali so ga tudi drugje, celó v sami stolni Ljubljani, in to ni, kar si bodi. Ne verujete tega? . . . Kakor hočete, silil vas ne bodem, to pa vem, in to je prava božja istina, da so mu sam premilostljivi gospod škof štirinajstkrat noge umivali, ko je prišel na veliki četrtek v Ljubljano za „jogra“, in kako, da ga niso potem poznali? Hm, rad se je spominjal sam tistih velikih četrtkov, ko je dobil novo, novcato obleko, jedel pri škofovi mizi in dobil še nekaj na pot. Taka odlika doleti redkokoga, a njega, častitljivega, ljubez-

nivega starčka je doletela, in zaslužil jo je. Torej poznali so ga tudi v Ljubljani, in ne kdorsigabodi, poznali so ga odlični gospodje, celo sam premilostljivi knezoškof, poznali so ga in spoštovali starega Zelniča.

Vsako leto pobere kterelega izmed vaških očakov, a moram priznati, da nisem za nobenim toliko žaloval, kakor za starim Zelničem. Da, še celo sedaj, ko ga že več kot jedno leto krije zelena gomila, še sedaj ga pogrešam in se mnogokrat spominjam na one urice, ktere sva presedela na klopi pred njegovo hišico. Tako rad sem poslušal njegovo krepko, jedernato govorico, gledal mu v častitljivo, nagubano lice, na katerem je počivalo pravo zadovoljstvo. Res, Bog vé kakšen korenjak ni bil stari Zelnič, vendar bil je še dosti krepak v svojih štiriinosemdesetih letih. Z lica mu je odsevala neka odločnost, ktera se je pa vendar z leti izgubljala, in starček je postajal vedno bolj blag in mehek. Tudi glava mu je lezla že bolj naprej, in ni čudno, saj leta so leta. Tista njegova glava mu je bila posuta s sivimi lasmi, kateri so se le na temenu malo proredili; pod nizkim, nabranim čelom mu je počivalo dvoje ljubeznivih, živahnih očij, nos mu je bil bolj majhen, usta še dosti široka, a nos in pa šiljek brade sta se mu že precej približala, ker je bil možiček redkih zob. Kaj hočete, starost je starost, vendar je bil stari Zelnič v svojih letih še pravi korenjak. Častitljiva je starost, in malokdo jo doživi.

Stari Zelnič je bil marsikaj v svojem življenju — bil je jeden izmed tistih ljudij, ktere lahko porabiš pri vsakem opravilu, in kateri se vsemu hitro priučé. V svoji mladosti je pasel koze, potem krave, hodil v dnino, tkal, kasneje je opravljal službo cerkovnikovo, potem je barval zvonike, bavil se s poljedelstvom, a v svoji starosti vezal sosedom knjige, pospravljaj pri domu in zopet pasel svoji dve kravici. Brez dela ni bil nikdar, in da si ga odvedel v gosposko hišo, stregel mu tam in ga hranil, kar si ga le najbolje mogel, vendar mu zabranil delati, obolel bi ti črez dva dni zató, ker ne bi smel delati. To je lepa čednost. Vendar znal je stari Zelnič tudi za ono svetopisemsko: „Dajte Bogu, kar je božjega!“ — pa ga ne bi bil nikdo prisilil, da bi zgrabil v nedeljo za težje delo, dasi je tako rad delal. Ne, tega ne! Bil je prvi v cerkvi, a zadnji odšel iz cerkve. Prebiral je debele jagode svojega molka, ali pa tudi čital iz knjige, in takrat si je nataknil naočnike. Sedel je vedno v prvi klopi, in lepo ga je bilo videti častitljivega

starčka. Ali bali so se ga pa vendar otroci, ker je znal tudi grdo pogledati iznad svojih naočnikov, če so bili nemirni, ali pa če so se razgledovali. In dober je takov strah!

Ne mislite, da vam bodem povedal Bog vé kaj o starem Zelniču. Bil je on mož navaden, priprost, prava slovenska korenika; vendar vas pa bodo morda spomnile te črtice iz njegovega življenja na kakega dedka iz vaše vasice, morda celó iz vaše hiše, kateri je doživel, če ne enakih, pa vsaj sličnih dogodkov. In ugodni so taki spomini...

* * *

Vendar zakaj da se jaz mučim? Znam, da vam bode vsem ugodneje, če se napotite z menoj pred njegovo hišico, ko je on še živel, in da poslušate njega samega. Izvestno vam bode bolj povšeči njegova domača govorica, kakor pa moje besedovanje. Izvolite samo!

No, dospeli smo tedaj na njegov dom. Ni bilo sicer daleč, vendar pošteno smo se ogreli, saj pa tudi pripeka to ljubo solnčice kakor za stavo. Lé hitro v senco, tja pod oreh! To pa to, tu je pač ugodno! Ne pokaže se nikdo iz hiše — bomo že morali poklicati koga.

„Hej, ali vas je kaj domá? Kje ste pa stari — teta — kaj ste vsi zaspali? Prikažite se vendar malo na prosto, saj vas bodo muhe pojedle v sobi!“

„No, že grem, že grem,“ ozove se mehak, ugoden glas, in črez nekaj časa se prikaže na vratih častitljiva postava Zelničevega dedka, a za njim stoji še njegova dosti trdna družica.

„Bog daj dober dan! Nisem se vas nadejal po tej vročini. Baš davi mi je prinesel Franckov Matevž „Življenje preblazene Device Marije in sv. Jožefa“, da mu ga malo stisnem in sešijem, ker so šli listi že precej vsaksebi, pa sem odrezaval platnice. Vendar drago mi je, da ste prišli, bomo se vsaj kaj pomenili.“

„To pa to, oče,“ rečemo mi; „uprav zato smo tudi prišli, da nam kaj poveste, saj ste veliko doživeli in mnogo znate.“

„Zna moj stari, zna,“ vmeša se v razgovor njegova zgovorna žena; „saj pa tudi zató malo več zna, ker je malo neumen.“

„Kaj neumen?“ brani se dedek šaljivo. „Kako ne bi znala puta več kakor pa jajce?“

„Prav taka je, dedek, zato pa kar začnite, bomo vas pazljivo poslušali!“

„Kaj da vam povem, saj vam je že vse znano,“ brani se starec.

„Prav nič nam ni znano, zato pa kar od početka začnite.“

Brani se, brani stari Zelnič še nekoliko časa, pogleda sedaj ženo, sedaj nas, usta se mu malo zaokrožijo, nasmehne se, odkašlja, potem pa začne takó-le:

„Porodil sem se, ko se je pisalo osemsto in četrtega leta v Erbežnikovi koči pri Sv. Katarini. Klicali so me za Pavla. Oče mi je bil tkalec, a zval se je Pavel kakor jaz. Takrat so bili hudi časi, a kmeta so obirali sedaj francoski, sedaj domači vojaki. Ko so bili Francozje prvokrat v naši deželi, odpeljali so mojega očeta tja na Francosko, Bog vé kako daleč še od Pariza, in ga tamkaj zaprli. Več časa je bil tamkaj zaprt, naposled se mu je pa vendar le posrečilo, da je pobegnil z jednim svojim prijateljem. Mnogo sta pretrpela uhajalca po francoski deželi, in že blizu laške meje so ulovili njegovega tovariša, sam pa je vendar le srečno popihal na Laško. Vendar glej ga kleka! Moj oče je mislil, da je že povse na trdnem, ko ga ulovijo nekega dne laški orožniki in ga odpeljejo k županu onega kraja.

„Odkod si, kdo si?“ vprašal je ostro župan očeta.

Govoril je nekaj moj oče in pripovedoval, vendar se nista mogla dobro sporazumeti, ker moj oče ni umel dobro njegovega, on pa ne očetovega jezika.

„Potepuhov se klati mnogo tod okoli; ti se ne moreš skazati s spričevali, da nisi takov klatež ali ogleduh, zatorej te bomo zaprli, dokler ne zvemo, kaj več o tebi,“ dejal je župan, in hajdi z očetom pod ključ. Zaprli so ga v sobo nad županovim hlevom, a doli so privezali nekakega kosmatinca, velikega, kakor tele. Déte šembraj, kar kurji pot je oblival mojega očeta, ko so ga peljali na hlev, in ko mu je pokazala mrcina svoje ostre zobé. Vendar nevarnost hrabri človeka, in odtrgal je moj oče, ne bodi len, ko je vse drugo spalo, z nekim železom ključavnico svojega zapora, ktera ni bila neznam kako pričvrščena, in je odprl vrata. Bila je lepa zvezdna noč, in vesel bi bil moj oče prostosti, da se niso pod njim svetile ognjene oči onega kosmatinca. Kaj naj stori? Mislil je, mislil malo, na hlevu ostati mu ni kazalo, znali bi vendar, da je hotel pobegniti, ker je bila ključavnica odtrgana, torej naprej. Prekrižal se je, priporočil se ma-

teri božji na Šmarni gori in skočil dol. Skočil je dobro, saj ni bilo neznam kako visoko, ali evo one kosmate nesnage pri njem! — „Mrcina, ali me misliš zares?“ dejal je in postal na mestu, hoteč se boriti s psom, če bi mu kaj hotel. Vendar to, da ni bežal, premagalo je psa, zazijal je malo in zarenčal, potem pa odšel na drugo stran, a moj oče pa dalje, kolikor so ga nosile noge.

Črez nekoliko dnij je prispel oče do bogatega mlinarja, kateri si ga je pridržal za pastirja. Tamkaj mu je bilo lepo, da mu ni moglo biti lepše. Vsi so ga ljubili, denarjev je bilo kakor pečkov, hrana gosposka, in kdo vé, ali bi bil še kdaj videl kranjsko deželo, da se niso pripodili neke noči francoski razbojniki in vse pokradli, pobili, a v kleti izpustili vino. Moj oče se je pa hitro skrnil v hlevu pri konjih in se zakopal v seno. Zjutraj pa je prišla mlinarica v hlev, a bila je vsa krvava pri ušesih, v katerih je nosila velike zlate uhane; razbojniki so bili tako neusmiljeni, da so ji odrezali uhane in ušesa. Plakala je mlinarica in klicala: „Paulo, Paulo!“ — in takrat se je še le izkopal moj oče izpod sená in prišel k njej. Smilila se mu je revica, vendar pomagati ji ni mogel. Vsi drugi, kar jih ni bilo mrtvih, razbežali so se, a moj oče se je poslovil od mlinarice, in ker ni imel več službe, odpravil se dalje proti domu.

Na potu se je še marsikaj pripetilo mojemu očetu. Tam doli na Laškem so neki zeló široke reke. Moj oče se je prepeljal na brodu trikrat črez tako reko, pa še ni znal, kateri breg je desni, kateri levi. Ko je moj oče tamkaj hodil, trgali so baš ljudje, dali zobati tudi njemu in piti, a kričali so: „Cesarsko soldato Francoza sčepa,“¹ kar bi se reklo po naše, da je moj oče pobegnil od Francozov.

Déte vse šembraj, lahko veste, da je bila to dolga pot, ker je moj oče hodil po Laškem ob trgatvi, a prišel na Črni vrh nad Vipavo še le na sv. večer. Ustavil se je pri županu, kateri je baš nabijal možnarje, da bodo streljali v čas novorojenemu Jezušku. Bil je dober in pošten mož oni župan, in spominjal se ga je često moj oče. Ko je on namreč poprosil prenočišča, dejal je župan: „To se ume, da ne pustimo takega uboščka od nas, ne samo nocoj, nego tudi jutri ne. Božičeval bodeš pri nas. Le okrepi se in

¹ Sevéda sta oba, stari Zelnič in njegov oče, pozabila, da bi se to drugače glasilo italijanski, in sicer: „Un soldato (imperiale) del Cesare scappò ai Francesi“.

odpočij!“ — Tri dni je ostal moj oče pri županu, stregli so mu ondi kakor domačinu in mu dali lepo popotnico.

Črez dva dni je prispel moj oče k nekemu kmetu v loških hribih. Ko je zvedel kmet, da je on tkalec, dejal mu je: „Pa ostani pri meni, bodeš tkal, opravila bode za vse leto!“ — In ostal je on tamkaj, ali samo štiri dni. Četrty dan se mu je pokazal svrab (garje) na rokah, in ko je to opazila družina, pritožila se je gospodarju: „S tem pa že ne bomo skupaj, pojdemo rajši drugam, ali pa naj gre on!“ — In odpravil ga je gospodar, dokler ne ozdravi. Ni se žalostil moj oče zaradi tega; delal je po vse noči, hranil se je pa s suhimi krhlji in neslanim krompirjem — in prišel je domú, kjer so ga že vsi težko pričakovali. Ozdravel je, tkal in se skoro oženil. Spominjal se je pa često svoje sužnosti in svojega potovanja po Francoskem in Laškem.“

Odpočije si malo stari Zelnič, napolni si svojo malo, kratko pipico, potlači jo skrbno, ukreše gobo in zažge, vi ga pa med tem poprašate:

„Torej vaš oče so mnogo prestali od Francozov, vendar vi jih pa niste videli!“

„Kaj, jaz, da jih nisem videl? Presnéto, pa še koliko sem jih videl. Bilo jih je kakor listja in trave. Kokoši so jedli najrajši, pa ne zastonj, plačali so jih pošteno, plačali. Sedel sem za pečjo, ko so jih pekli, a dali so jih tudi meni pokušat. Zvali so jih: galina.“

Ko sem pa že pasel koze za Thovcem, grmeli so ves božji dan topovi doli pri Ljubljani, zvečer so pa prišli Francozi na „svetovsko gmajno“, kjer so se utaborili. Šli smo takrat tja gor k Mamovskemu znamenju in gledali dol proti Medvodam; luč pri luči je bila na svetovski gmajni, toliko jih je bilo. Ljudje so pa bežali s konji v thovske hribe, da bi jim ne morali pomagati voziti topov in živeža. A v Medvodah so zažgali celó most, da niso mogli nasprotniki črez, potem so pa na novega leta dan delali most in vozili tramove. Ej, poznal sem dobro Francoze, poznal, kaj bi tisto. Devetega so prišli, trinajstega so se pa kar nanagloma pobrali iz dežele.

Vendar, kaj Francozi? Oni so bili pošteni ljudje, plačevali so dobro in storili niso nobenemu nič hudega, kdor je miroval. Hujšo šibo nam je poslal Bog precej, ko so Francozi odšli, a to je bila huda lakota od štirinajstega do osemnajstega leta, kakšne ni pomnila krščanska duša. Bila so mokrotna leta; prav zmirom je deževalo, a na polju ni

rastlo drugo kakor trava. Draginja je bila neverjetna. Oves je bil po tri goldinarje, a pšenica po sedem srebrnega denarja. Kuhali so koprive, osát, obódo in peso. Dasi smo poprej s tkanjem precej zaslužili, bili smo sedaj povse suhi. Ni bilo dela, ni bilo niti jela. Napotil se je zato oče okrog dobrih ljudij, prosil je tri dni in jedva je naprosil za dve prgišči brašna (moke). Ko je šel domú, oslabel je tam od Medna proti medanskemu hribu tako, da je legel ob cesti in grizel travo. K sreči ga je zapazila neka žena, hitela domú in dejala sosedi: „Ti, tam doli ob cesti leží tuj mož, le malo je še živ, bode od glada umrl.“ Skuhali sta hitro malo soka in ga odnesli očetu, da je zopet vstal in mogel domú. Huda je bila takrat pri nas domá, huda; drugače se ne bi odpotil oče po noči na gospodarjevo njivo — takrat smo še gostovali — da nakrade krompirja. Jedva ga je nakopal nekoliko zrníc, kar ga prinese nebodigatreba gospodarja, kateri je streljal na njega s ščetinjami. Sreča, da ga ni zadel.

Ker je bila domá tako slaba, napotil sem se — da od gladú ne umrjem — gor v Studenšče, kjer sem pasel krave nekemu kmetu. Dobili smo kak prav redek sok ali pa drobne krompirčke, pa me je še hlapec dregal in becal, če sem vzel malo več. Če sem našel na paši kako lepšo travo, skočil sem hitro k njej in jo jedel, tako žalostni časi so bili. Kolikokrat sem si želel, da bi se le še kdaj krompirja najedel do sita, kruha sem znal, da se ne bodem nikdar več. Pa vendar je prišlo drugače. Ko je videl Bog, da smo se malo spokorili za svoje obilne pregrehe, poslal nam je zopet boljše čase. Leta 1818. je spomladi vse cvetlo, a kasneje je vse tako obrodilo, da je bilo veselje. Črešnje in drugo sadje se je hotelo polomiti, tako je bilo polno. Ob velikem šmarnu, po končani obilni žetvi se je že vsak do sita najedel. Poprej je bil oves po tri, sedaj pa pšenica po goldinarju. Še zdaj se spominjam, da mi je neka žena ponujala mernik pšenice, ko sem bil po opravilu v Ljubljani:

„Fant, kupi tó-le pšenico!“

„Za koliko jo pa date?“

„Goldinar daj, pa bode tvoja.“

„Ne, goldinarja ne dam; no, če jo pa date za osemnajst grošev, pa jo vzamem.“

In dala jo je.

Od sedaj ni bilo več pomanjkanja pri nas. Oče je vedno pridno tkal, a jaz in brat sva mu pa pomagala.

Med tem je umrl tudi naš stari cerkovnik. Sina ni imel, da bi ga nasledil, pa so zato izbrali vaščanje mene, ki sem že poprej, ko je on še bolehal, opravljajl njegovo častno službo, saj me je veselila že od nekdej. Marsikterega otroka sem držal pri krstu in pri marsikterem pogrebu sem bil. Kaj bi se hvalil, vendar lahko rečem, da je bila cerkev v redu, ko sem bil jaz cerkovnik, in gospodje so me tudi spoštovali. Dohodki niso bili neznam kako mastni, vendar živelo se je pošteno. Tako je bilo kakih trideset let.

Poprijel sem se pa še nečesa. Vedno me je veselilo barvanje, in začel sem barvati zvonike. Priučil sem se kmalu temu težavnemu opravilu, in ni ga bilo zvonika, na kterega si ne bi upal. Skoro nikakega odra nisem potreboval, pristavil sem kar lestvico do zlate buče in barval, da je bilo veselje. Nad sedem in sedemdeset zvonikov sem prebarval, tja do Štajerskega, in poznali so me povsod.

„Že nad petdeset sem jih imel na križu, ko sem se priženil k tej koči, kaj ne stara?“

„Saj te ne bi bila vzela, da sem te bolje poznala,“ našali se njegova dobra ženica.

„Raca na vodi, menda se pa vendar toliko ne kesaš; saj kregala se vendar še nisva?“

„Ti sicer ne, ker sem jaz potrpežljiva, ali druga bi ti že pokazala; strahovala bi te celó, pa reci, če ne?“

„Ej, dobra si ti, stara, dobra, vendar poznal bi jo rad, ktera bi si upala na me. Saj mi še ona bukev gori v Thovcu ni mogla ničesar, a kaj da bi mi kako ženišče,“ pohvali se smehljaje stari Zelnič.

„Povejte nam še to, oče, povejte!“

„No, ker že toliko pripovedujem, pa bodi to za navrček, potem bode pa zadostovalo za danes. Čujte torej!“

„Tedaj, ko sem bil že priženjen na tej koči, sekal sem drva v svojem delu gori v Thovcu. Baš sem nasekaval debelo bukev vrh visoke skale, a ko sem to dovršil, padla je bukev tako nerodno, da me je dregnila pod noge, izpodbila mi jih, in padla sva tako globoko dol v prepad, kakor je pri nas zvonik visok. Déte vse šembraj, to ni bila šala! Skale so štrlele doli kakor greben, in jaz sem butil ob nje, da se mi je presekala koža na glavi. Sreča, da je šel neki dedec mimo, pa je povedal v prvi hiši, da leži nekdo gori v Thovcu kakor mrtev. In prišli so po me. — „Po gospoda hitro, po gospoda in po zdravnika!“ kričali so. — Baš se je

ondod vozil zdravnik, in poklicali so ga hitro v hišo. Pogledal me je, zmajal z glavo in rekel domačinom: „Le pripravite ga za gospoda, saj ne bode nič iz njega!“ Pa vendar me je nekaj pokrpal, dasi so bili vsi osvedočeni, da ne bodem teptal nikdar več trave. Torej niti ona bukev mi — hvala Bogu! — ni mogla ničesar, kaj bi mi pa še le ženska, pa naj bi bila visoka kakor gora!“

In zasmeje se ljubeznivo stari Zelnič, pogleda nas izpod dolgih obrvij, potem pa, kakor da se je domislil še nečesa, pristavi:

„Pasja capa, ali mislite, da sem se bal volkov? Kaj še? In koliko jih je bilo takrat tukaj pri nas. Ko sem bil še tako majhen, da sem umel jedva dobro slišati in govoriti, pripodilo se je teh kosmatih mrcin tam od nekod s Hrvaškega in Ogerskega toliko, da jih je bilo povsod dosti. Po cele druhali so se jih podile okrog po vaseh. Po noči so tulili tako, da je bilo groza. Tométov ovčji hlev so izpodkopali in podavili vse ovce, a v naši vasi so požrli ti gladuhi po noči na skladalnici pod oknom psa. Takrat smo gostacili dvoji v jedni koči na Gradišču, visoko gori nad Ločnico, pa smo imeli vsak po štiri, pet kozá in toliko ovác. Z onim fantom sva pasla tiste koze in ovce nekega popoldne gori na Drétniku in pekla krompir. Déte vse šembraj, kar priskačejo k nama ovce in koze, a za njimi pa trije volkovi — kakor tri teleta. Klek jih vzemi, kaj sva hotela, pobirala sva s fantom kamenje, metala ga v volkove, kričala in tako sva jih naposled vendar odpodila in rešila drobnico.

Drugič sva pasla pa z ravno tistim fantom prašiče gori v Jegalah, vštric Osojnika, kjer raste lepo bukovje. Šembraj, to so bile bukve! Dva sva obsegla jedva jedno, a košate so bile, da je bila tema v dohni, žira pa je bilo, da bi ga grabil kar s pestjo. in baš tako sva pekla krompir, kakor gori nad Ločnico. Ker naju je zamotil krompir, nisva pazila na svinje, a ko sva se morala napotiti proti domu, pogledava, in pasja capa, nikjer je ni bilo nobene svinje. Iskala sva, iskala, vse zaman, in odšla sva brez svinj domu. Drugega dne sta jih šla gospodarja iskat; tri dni sta jih iskala, da sta jih našla tam pri Sv. Andreju v loških hribih. In povedal je njima neki drvar, kako so podile najine svinje tri volkove, ker se ne bojé svinje volkov, posebno, če jih je več. Dà, dà, tako je bilo takrat, zdaj je pa drugače. Volkov

ni, Francozov tudi ne, saj je pa dosti drugih nadlog. Kaj se hoče, menda jih že zaslužimo!“

Tako završi stari Zelnič, nasmehne se, strese pepel iz pipice, porazgovori se z nami še o tem in onem, dokler se ne poslovimo od zgovornega starčka. Borme, saj je pa tudi že čas. Solnce je prilezlo že tako blizu modrim vrhovom gorá, da jih poljublja s svojim zlatim licem, in mila tišina, prijeten hlad naznanja prihod tajinstvene noči. Vrnimo se torej, čuli smo dosti, in teknila nam bode slastna večerja, ktera nas izvestno že čaka. Z Bogom, blagi starček!

* * *

Héncajte, in ni ga več starega Zelniča. Lanska jesen ga je pobrala, saj je pa tudi pošteno dozorel. Čakajte, kako je že to bilo?

Dà, dà, spominjam se dobro. Nastopili so baš tisti pusti, jesenski dnevi, kateri so vsakemu tako dosadni. Dež ni sicer curel neprestano, vendar je bilo hladno, in pihal je veter. Bilo je kislo vreme, da ni moglo biti bolj; in vse je kazalo, da se oglasi skoro beli stric, kateri ogrne polje in gozd, dolino in vasico s svojim belim kožuhom. Vendar pospravljali so še ljudje kake zaostale pridelke, in tudi živina je mulila še na paši mehko, jesensko travico.

Stari Zelnič je odvezal kmalu popoldne svojo marogasto čuho in pa lisasto junico in ji izgnal iz hleva.

„No, kaj moraš baš ti na pašo?“ ozvala se je iz veže njegova skrbna žena. „Pusti, bode ji gnala ktera od deklet, kaj bi se mučil ti po tem vremenu.“

„Ej, malo mevžasto vreme je pač, vendar pojdem, vse jedno, kaj bi čepel ves božji dan domá,“ odgovoril je Zelnič, ktereга je ubijalo vsako postavanje.

In odgnal je kravi na travnik.

Vrnil se je nenadoma zgodaj. Privezal je kravi, potem pa odšel v hišo in dejal ženi:

„Ti, po gospoda pošlji, po gospoda, jaz bodem umrl.“

„Ne bodi neumen, kaj bi umrl?“

„No, umrl bom, umrl. Mrazi me po vsem životu, in vem, da bodem umrl.“

„Pojdi hitro v postelj, če te zebe, razbelila ti bodem opeko, skuhala bezgovega in lipovega cvetja, in kmalu bodeš dober!“

„Le skuhaj, če hočeš, vendar pomagalo ne bode. Pa po gospoda pojdite!“

In ni bilo drugače, ker je tako hotel stari Zelnič. Čudili so se vaščanje, saj je bil še malo prej trden, a on se je smehljaj in jim rekel:

„Hm, kaj ni morda že čas? Naživel sem se na tem božjem svetu. Dozorel sem, in zrela hruška sama odpade. Najbolje je, da obračunim z Bogom, potem pa naj le pride smrt po me. Ne bojim se je nič!“

Prišel je gospod župnik in ga lepo pripravil za smrt. Vsakemu je solzelo okó, ko je prejel dobri starček sveto popotnico. Radi so ga imeli starega Zelniča, in nobeden ni mislil, da bode umrl. Saj je bil povse pri zavesti, le mrazilo ga je, in slabel je.

In res ni umrl onega večera, niti prihodnjega jutra. Vesel je bil do zadnje ure.

„I veš kaj, stara, pečene repe bi se še enkrat rad najedel. Repe mi speci in ničesar drugega!“ dejal je ženi, ko ga je vprašala, kaj mu naj skuha za kosilo.

Storila je ženica, kakor je želel. Prinesli so mu tedaj pečene repe.

„Hm, hm,“ majal je z glavo bolnik in se po malem smehljaj; „diši lepo, prav kakor pečena repa. Vendar ne vem, ali jo bom spravil pod streho — nisem nič kaj potreben. Torej dajte, da vidimo!“ dejal je in pokusil repo. In res ni šlo, starček je bil že preveč slab, da bi jo bil jedel. Sedaj so znali njegovi, da je res na slabem, ker pečene repe ni nikdar pustil. Zbrali so se okrog njegove postelje in molili za milega bolnika. A tudi on je šepetal z njimi molitve.

Po četrti uri pa se je poslovil starec še posebej od vsakega in dejal:

„Dobri bodite in molite za me, saj vas tudi jaz ne pozabim!“ Kmalu potem je počel težko sopsti, prsi so se mu bolj počasi privzdigovale, in lice mu je postajalo blede, smrtno blede. In čez dobre pol ure je zaspal mirno v Gospodu.

To je bil pogreb! Ne spominjam se takega, prav gneča je bila okrog pokojnikovega groba, dasi je bilo grdo vreme. A ko so glasno izmolili očenaš za pokojnikovo dušo, ko je vsak vrgel grudico zemlje v hladni grob,

ni ga bilo na vaškem pokopališču, komur ne bi lesketale svetle solze v očeh. Kaj ne bi? Umrl je najstarejši mož v župniji, umrl je oni, kterega so vsi ljubili in kot očeta spoštovali, kateri ni niti črvu nikdar škodoval. Kaj ne bi? S starim Zelničem so pokopali najuglednejšega vaškega očaka, z njim je zamrl zadnji svedok francoskih časov, z njim so odpotovali dogodki malo ne vsega stoletja v pozabljenost.

Počivaj mirno, blagi starček, kolikokrat se te spominjam! Kolikokrat, ko se izprehajam o solnčnem zahodu ob žuboreči Sori, ktera drvi svoje valčke proti materi Savi, ko mi tam iz sosednega hriba doní na uho vesela pesen pastirja, ki se vrača s čredo proti domu, in ko se mi napaja duša od radosti, gledajoč one krasote v lepi, božji prirodi; kolikokrat se mi obrne takrat okó na majhen hribček, ne daleč od bistre Sore, kjer se vzdiguje mala cerkvica — hram božji, a okrog nje vaško pokopališče. Solnčice ji zlati bele zidove, a ne pozabi niti na pokojnike, kateri spijo ob cerkvici sladek sen. Križ pri križu stoji — mil spomin pokojnikom, in solnčice vpre vanje zadnji svoj pogled, predno se skrije za vrhovi orjaškega Triglava. Poznam malo ne vsak križec, saj so mi vsi dragi, kateri pod njimi počivajo. In vendar zrem najdalje na priprost, železen križec ob zidu — to je križ Zelničevega dedka. Vsi spomini, vse povesti dobrega starčka se obudé takrat v moji duši, in zopet ga gledam, zopet ga slušam kakor nekdej. Oj, tedaj pač obžalujem, jako obžalujem, da ga že krije zelena gomila!

